

DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ

ACORD

GOV/26/2009, de 17 de febrer, pel qual es declara bé cultural d'interès nacional, en la categoria de zona d'interès etnològic, el barri de les Adoberies de Vic, a Vic.

Per Resolució CMC/2069/2007, de 12 de juny (DOGC núm. 4921, de 9.7.2007), es va incoar expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de zona d'interès etnològic, a favor del barri de les Adoberies de Vic.

Mitjançant un Anunci publicat en el DOGC núm. 5263, de 21.11.2008 es va sotmetre a informació pública l'expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional.

S'han complert tots els tràmits preceptius en la instrucció d'aquest expedient d'acord amb els articles 8 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

A l'expedient consten els informes favorables del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català i de l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant la tramitació de l'expedient s'han presentat al·legacions que han estat analitzades i contestades pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana.

A proposta del conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, el Govern de la Generalitat de Catalunya

ACORDA:

—1 Declarar bé cultural d'interès nacional, en la categoria de zona d'interès etnològic, el barri de les Adoberies de Vic, segons la descripció i la ubicació que consten a l'annex 1 d'aquest Acord. La delimitació de la zona d'interès etnològic, la justificació de la qual consta a l'annex 2, es detalla en el plànol que es publica amb aquest Acord.

—2 Incloure com a objecte de protecció les eines, estris, utensilis i resta de béns mobles relacionats amb l'adob de la pell continguts en els immobles i els espais urbans objecte d'aquesta declaració.

—3 Fixar com a criteris bàsics que, amb caràcter específic, han de regir les intervencions en la zona d'interès etnològic els següents:

a) S'han de mantenir l'estructura urbana i arquitectònica de la zona i les característiques generals de l'ambient i de la silueta paisatgística. No es permeten modificacions d'alineacions, alteracions en l'edificabilitat, parcel·lacions ni agregacions d'immobles, excepte que contribueixin a la conservació general del caràcter de la zona d'interès etnològic.

b) Són prohibides les instal·lacions urbanes, elèctriques, telefòniques i qualsevol altres, tant aèries com adossades a la façana, que s'han de canalitzar soterrades, per evitar que n'alterin greument la contemplació. Les antenes de televisió, les pantalles de recepció d'ones i els dispositius similars s'han de situar en llocs en què no perjudiquin la imatge urbana de part de la zona d'interès etnològic.

c) És prohibit de col·locar-hi anuncis i rètols publicitaris. Els rètols que anuncien serveis públics, els de senyalització i els comercials han d'ésser harmònics amb la zona d'interès etnològic.

d) És prohibit, tant en els immobles protegits com en l'espai urbà, qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runa o deixalles.

e) La conservació, la recuperació, la restauració, la millora i la utilització del bé han de respectar els valors que van motivar la declaració, sens perjudici que pugui ésser autoritzat l'ús d'elements, tècniques i materials contemporanis per a la millor adaptació del bé al seu ús i per a valorar determinats elements o èpoques.

f) S'ha de permetre l'estudi científic de les característiques arquitectòniques, històriques i arqueològiques del bé.

g) S'han de conservar les característiques tipològiques d'ordenació espacial, volumètriques i morfològiques més remarcables del bé.

h) En el cas que la conservació i consolidació del bé comporti haver de reconstruir tota o parcialment el bé, caldrà el màxim aprofitament possible de les parts originals, o bé recuperar les característiques tipològiques i formals de valor.

i) És prohibit d'eliminar parts del bé, excepte en el cas que comportin la seva degradació o que l'eliminació en permeti una millor interpretació històrica o etnològica. En aquests casos, cal documentar les parts que hagin d'ésser eliminades.

j) Qualsevol intervenció que comporti la remoció de terres o l'excavació del subsòl s'ha de realitzar mitjançant una intervenció arqueològica preventiva amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural.

—4 Publicar íntegrament al DOGC i al BOE aquest Acord, de conformitat amb el que preveu l'article 12 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i notificar-lo a les persones interessades i a l'Ajuntament del municipi on radica el bé.

—5 Contra aquest Acord, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar recurs potestatiu de reposició davant el Govern de la Generalitat de Catalunya en el termini d'un mes, o bé, recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos, a comptar, en tots dos casos, des de la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* o des de la corresponent notificació.

Barcelona, 17 de febrer de 2009

LAIA BONET RULL
Secretària del Govern

ANNEX 1

Descripció i ubicació

La necessitat de portar a terme aquesta declaració obeeix a l'interès de preservar per al futur uns valors arquitectònics, urbanístics, etnològics, històrics i ambientals que configuren una particular personalitat que es dona en aquest indret i que forma part de la història i de la cultura d'aquest país.

L'antic Barri de les Adoberies estava situat a l'extrem sud-est del nucli emmurallat de Vic, als dos marges del riu Mèder, del qual n'extreien l'aigua necessària per als treballs de les pells. La part que es conserva actualment del barri original està localitzada principalment al marge esquerre del riu, entre el pont de Queralt i el pont nou sobre el Mèder. Els edificis situats entre el carrer Adoberies i el riu Mèder formen una illa de cases aïllada, que limita per la banda del riu amb una resclosa i l'anomenat rec d'en Saborit.

La llera del riu Mèder és força àmplia i disposa d'una generosa esplanada en el seu marge esquerre, avui ocupada de forma provisional per una zona d'estacionament de vehicles i abundant vegetació ruderal. El marge dret del riu ha estat objecte d'una actuació de millora consistent en la consolidació del mur de contenció lateral i l'estabilització dels marges atalussats amb la creació d'una rampa d'accés a la ribera. La resclosa se situa passat el Pont de Queralt, ocupant el marge esquerre de la llera del riu, continguda amb una presa de carreus de pedra d'uns dos metres d'alçada, amb sobreexidors situats just al costat de la comporta.

El rec, construït l'any 1710 per Fèlix Saborit, propietari del molí del mateix nom situat aigües avall, s'aprofitava per obtenir l'aigua del riu canalitzada i amb el nivell

adequat. Aquest nivell es controlava amb una comporta que encara es conserva davant l'edifici situat al núm. 6 del carrer Adoberies. D'aquest element en queda l'estructura, amb la inscripció de la data de construcció i del promotor en un carreu de la base, i tot el mecanisme, inclòs l'eix i la maneta, així com la portella que tanca la resclosa. El rec està abandonat i cobert per vegetació i terres arrossegades en successives crescudes del riu. Malgrat tot, en alguns trams es poden observar les parets de pedra carejada del canal i d'alguns sobreeixidors i es conserven pràcticament totes les passeres que, des de les plantes baixes, el creuaven i permetien accedir a l'esplanada de la ribera del Mèder, on s'estenien les pells.

Cal dir que el traçat del rec no és recte sinó que es va separant gradualment del llit del riu, acompanyat pels edificis de les adoberies, fins arribar a l'encreuament amb el carrer Aluders, on els edificis s'enretiren deixant que el carrer Prat d'en Galliners es situï al costat del rec. Aquest fet comportà la construcció de canals subterranis i mines que portaven l'aigua per sota el carrer, com els que es conserven en l'edifici de Can Macara. A partir d'aquest punt, el rec desapareix interromput per l'arrencada del pont del final del carrer dels Aluders i torna a reparèixer, molt desdibuixat, en l'arbreda situada al final de l'esplanada del marge del riu. Des d'allà s'interromp novament i es perd la traça original, que arribava al molí i als camps situats al costat.

El carrer Adoberies que coneixem avui es va construir a mitjans del segle XX elevant el nivell del carrer original per facilitar la connexió amb la rambla dels Montcada, situada en l'extrem oest del carrer. Amb aquesta actuació moltes de les plantes baixes dels edificis situats a la banda del riu van quedar per sota el nivell del carrer, amb les portes de molt poca alçada. Amb tot, sembla que no es van afectar les parts subterrànies dels edificis que aprofitaven espais sota el carrer, com els de les adoberies situades als núm. 2-4 i 22. En el cas de l'adoberia situada als núm. 2-4, el soterrani s'estén cap a l'oest fins arribar als fonaments del pont de Queralt.

Actualment es tracta d'un carrer de traçat recte i força estret que presenta en la seva part central l'encreuament amb el passatge de la Tuta, a la banda nord; i el passatge del Comú, a la banda sud, que permetia l'accés al riu per sota de l'edifici situat al núm. 18 del carrer Adoberies i que creuava el rec amb una passera pròpia. Aquest pas estret, que permetia el pas de dues persones de costat, es conserva encara avui en un estat molt precari ja que es va esfondrar l'edifici del qual formava part.

El carrer Adoberies finalitza en l'encreuament amb el carrer dels Aluders, que donava un accés directe des de la rambla dels Montcada amb el riu Mèder, superant un fort desnivell descendent. En aquest punt, per seguir la direcció paral·lela al riu, cal desviar-se un xic cap al sud resseguint la cantonada de l'edifici de Can Macara, que està situat just al final del carrer Adoberies i agafar el carrer Prat de Galliners. Aquest fet va comportar que l'edifici situat al núm. 24 del carrer Adoberies i Can Macara haguessin d'adaptar les seves cantonades per permetre el gir de vehicles cap al carrer Prat de Galliners.

A l'altra banda del carrer Adoberies els edificis dedicats al tractament de les pells van aparèixer inicialment com a ampliació dels edificis situats a la banda del riu, per a tractaments secundaris pels quals no es necessités una aportació constant d'aigua, i amb els quals es van establir comunicacions directes per sobre el carrer mitjançant els passos elevats que es conserven avui. Respecte aquest fet, l'edifici de La Tuta (carrer Adoberies, 13, i al final del passatge amb aquest nom) en constitueix una excepció ja que disposa de diverses entrades d'aigua que es filtra del terreny superior i conserva en la seva planta baixa. Sembla que sembla l'edifici situat al núm. 11, a la banda sud de La Tuta, aprofitava també aquesta aigua ja que s'hi conserven estructures de pou i safarejos adossats a la mitgera sud de la Tuta.

La construcció posterior d'aquesta banda del carrer fa que tant l'estructura com la composició de les façanes siguin força diferents respecte els edificis situats al costat

del riu. Així mateix, les successives reformes i ampliacions van fer que s'anessin ocupant i cobrint els patis de parcel·la.

El barri de les Adoberies és un dels més emblemàtics de la ciutat de Vic tant pel seu caràcter històric com per la tradició adobera de la ciutat i dels oficis relacionats amb la pell. Aquest barri està situat al voltant de la ribera del riu Mèder, prop de les muralles medieval i del pont de Queralt. La part situada a la ribera nord del riu, al voltant dels carrers Adoberies i Aluders, forma part del que es considera la ciutat antiga de Vic, tot i que en el sector de fora muralles. El conjunt està format fonamentalment per tres carrers i el seu entorn arquitectònic, destacant-ne el carrer de les Adoberies, el carrer dels Aluders i el carrer Prat d'en Galliners.

Aquest barri es troba immers des de fa temps en un procés de degradació molt important. Les adoberies més velles estan patint les conseqüències directes de la degradació. El seu estat d'abandonament fa que pateixin un procés degeneratiu molt acusat, el qual es reflecteix en el deteriorament tant de les façanes com de les parts interiors.

L'interior dels immobles que resten dempeus conserven infraestructures i ginys propis del treball de la pell: torns de remull o molinetes, clots de calciner, clots d'alum. A la part superior dels edificis es conserven també els assecadors, construïts pràcticament en la seva totalitat amb elements de fusta, que confereixen un aspecte pintoresc a les façanes de la banda del riu Mèder.

ANNEX 2

Justificació de la delimitació

La delimitació de l'àrea d'interès etnològic té com a finalitat mantenir els invariants que caracteritzen el teixit urbà on es troba i els seus elements arquitectònics per tal de garantir els seus valors etnològics, històrics, urbanístics, arquitectònics i tipològics i preservar-ne la seva continuïtat i perpetuació en el temps.

La zona d'interès etnològic, que té forma irregular, consta grafiada en el plànol del present document i es correspon amb la descripció que tot seguit es detalla, si bé en cas de contradicció preval la referència gràfica a qualsevol altra.

Recorrent en el sentit contrari de les agulles del rellotge iniciem la descripció a la cantonada nord-oest del soterrani de la finca número 2 del carrer Adoberies, que en superfície correspon a la meitat de la Rambla dels Montcada, entre el pont de Queralt i el carrer dels Dolors.

Continua a sud, davant del pont de Queralt fins al límit nord del carrer de la Soledat. En aquest punt, la línia segueix en direcció est seguint el límit del carrer de la Soledat fent un arc cap a sud fins a un punt passat el fonament del pont de vianants contemporani.

Seguidament el límit segueix en direcció nord, creuant el riu Mèder fins al límit nord-est de can Macara, situat al carrer Prat d'en Galliners, núm. 1 i voreja l'immoble fins al carrer dels Aluders. Des d'aquí, la línia segueix en direcció nord, seguint el carrer dels Aluders fins a la Rambla dels Montcada.

A la cantonada nord-est dels carrers Aluders i Rambla dels Montcada, la línia segueix a la cantonada oposada i davalla en direcció sud per la banda oest del carrer dels Aluders fins al límit entre els edificis principals i els antics patis de la finca del carrer Adoberies, núm. 17 i Aluders, núm. 6.

Des d'aquest punt, segueix pel límit nord dels edificis principals de la finca del carrer Adoberies, núm. 17 i Aluders, núm. 6 fins a arribar al passatge de la Tuta.

Continua cap a nord, seguint el límit del passatge fins al límit nord-est de l'immoble número 13 del carrer de els Adoberies (La Tuta).

Seguidament la línia envolta l'edifici número 13 del carrer de les Adoberies (La Tuta) fins a la façana posterior de la finca número 9 del carrer de les Adoberies. Des d'aquest punt, el límit segueix en direcció oest seguint les façanes posteriors dels edificis números 9, 7, 5, 3 i 1 del carrer de les Adoberies, dibuixant una planta amb diverses inflexions fins al límit de la Rambla dels Montcada.

A partir d'aquí la línia segueix en sentit sud-oest fins a coincidir amb el punt d'origen, abraçant l'entrada del carrer de les Adoberies. Dins d'aquests límits resten inclosos diversos espais urbans com el carrer de les Adoberies, el carrer dels Aluders, el passatge de la Tuta, el passatge del comú i part de la llera del riu Mèder. També s'inclouen el conjunt de finques situades al carrer de les Adoberies números 2 a 24 i 1 a 19 (excepte el 15 i part del 17) i la del carrer Prat d'en Galliners, número 1 (Can Macara).

